

Lov na znanje

UP.02.1.2.01.0068

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda

PROJEKTI KONZORCIJ

Nositelj: Lovačka
udruga Benkovac

Partner: Agencija za
ruralni razvoj Zadarske
županije AGRRA

Srna (Capreolus capreolus)

Srna (*Capreolus capreolus*)

Klasifikacija

- Po lovnoj klasifikaciji srneća divljač pripada u divljač visokog lova
- Po tjelesnom pokrovu ubrajamo ih u dlakavu, a prema Zakonu o lovstvu u krupnu divljač zaštićenu lovostajom (naša autohtona divljač)
- Prema zoološkoj taksonomiji srna pripada u razred sisavaca (Mammalia), red parnoprstaša (Artiodactyla), porodicu jeleni (Cervidae) i vrstu srna (*Capreolus capreolus*) – ne pravi jeleni

LOV NA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Nazivlje

- Mužjaka nazivamo srnjak ili srndać, ženku srna, a mlado od lanjenja do konca prve lovno gospodarske godine lane
- Nakon tog perioda mlade ženke do prvog lanjenja nazivamo dvizice ili srnice, a mužjake do čišćenja prvih rogova (druga godina života) srnjačići

Europska unija
"Zajedno do fondova EU"

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

MINISTARSTVO
POSREDOVANJE
I POTENCIJALI

LOVAČKA UDRUGA
HRVATSKA

Srna (*Capreolus capreolus*)

Rasprostranjenost

- Srna nastanjuje najveći dio Europe, ima ih od Skandinavije do sredozemnih obala
- Na zapadu joj granica rasprostranjenja ide od Britanskih otoka na Gibraltar, a na istoku od Ladoškog jezera prema Crnom moru
- Najviše ih ima u središnjoj Europi – u Njemačkoj, Češkoj, Slovačkoj, Danskoj, Austriji, Poljskoj, Mađarskoj, Rumunjskoj i Bugarskoj
- Hrvatsku naseljava cijelu, osim većine otoka i nekih priobalnih dijelova Dalmacije
- Jedini otok na kojeg su doplivale s kopna prije više od pola stoljeća jest Krk, na kojem se vode kao stalna divljač

Srna (*Capreolus capreolus*)

Rasprostranjenost

- U Republici Hrvatskoj je srna uz divlju svinju najrasprostranjenija krupna divljač
- Nalazimo je u gotovo svim lovištima te zauzima najveći udio u brojnom stanju krupne divljači u kontinentalnim dijelovima Hrvatske (Slavonija, Baranja, Gorski Kotar)
- Slabije je zastupljena u lovištima Dalmacije i Primorja

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- Mužjaci u pravilu jedini nose rogove, izuzetak čine stare, jalove ili na neki drugi način predodređene srne (bolesti jajnika), kod kojih se mogu pojaviti roščići
- Karakteristiku građe čini srazmjerno čvrsto tijelo postavljeno na vitkim nogama, podignuto u stražnjem dijelu i nešto niže u grebenu
- Prema takvom tjelesnom ustroju, gdje leđna linija pada prema naprijed kažemo da životinja ima "pregrađeni" stav
- Stražnje noge su snažnije i razvijenije od prednjih, prikladnije za lakše probijanje kroz gustiš i savladavanje uzbrdice

LOV NA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- Čeona kost se strmo spusta prema nosnicama, tako da glava gledajući sa strane izgleda trokutasto, naročito u srnjaka
- Kratko rogovlje ne smeta životinji pri prolazu kroz gustiš

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- Obzirom da su joj križa viša od grebena, duge i vitke noge omogućavaju joj dugačak i visok skok te bijeg uzbrdo, ali samo na kraće udaljenosti
- Tako srne lako preskaču grmlje, šikaru, visoku travu i slično, ali ne mogu dugo trčati

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- Dužina tijela od vrha njuške do korijena repa iznosi 130-140 cm, visina u grebenu doseže oko 75 cm, dok je rep dugačak do 5 cm
- Ženke su neznatno manje i lakše od mužjaka (5 — 10 %)
- Masa zrelih mužjaka kreće se od 20 do 30 kg, a ženki od 17 do 25 kg
- Tjelesna masa ovisi o području na kojem živi, obilju i kvaliteti hrane, godišnjem dobu, spolu i dobnom razredu, genetskim svojstvima te načinu i ciljevima prirodnog uzgoja
- Poznata je i pozitivna korelacija između tjelesne mase srneće divljači i veće nadmorske visine

LOV NA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- Jedna od značajki građe srna je mali kapacitet pluća i razmjerno skroman kapacitet srca
- Srneća se divljač pred predatorima ne spašava dugotrajnim trčanjem, već pokušava u velikim skokovima zamaći u zaklon gdje se primiri kako bi sljeditelju spretno izmakla

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- Također je i način prehrane i probave prilagođen životu u niskom raslinju
- Upravo radi toga srne se hrane na rubnim dijelovima šuma i pašnjaka sa mladima i izbojcima grmlja, trave i sl.

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- Odrasla srneća divljač, pravilno razvijenog zubala, ima 32 stalna zuba
- Zubna formula za odraslu jedinku glasi: I 0/4, C 0/0, P 3/3, M 3/3
- Lane ima 20 mliječnih zuba

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- Tijelo srne prekriva duža pokrovna dlaka, među kojom je skrivena kraća kovrčava poddlaka
- Poddlaka je vrlo tanka te učinkovito štiti tijelo od hladnoće
- Naddlaka je rahlo valovita, gusta i lako se poliježe prema tijelu te ga štiti od hladnoće i vlage
- Ljetna dlaka srneće divljači je crvenkastosmeđe boje, kratka, čvrsta i priljubljena uz kožu
- Zimska dlaka je duža i deblja od ljetne, kestenjastosive ili sivosmeđe boje

LOV NA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- Srnjak u zimskoj dlaci

- Srnjak u ljetnoj dlaci

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- Na stražnjici srne imaju oznaku, tzv. "zrcalo" ili "ogledalo" od bijelih dlaka srcolikog oblika
- Ovo područje bijelih dlaka u srnjaka je ovalnog oblika

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- Srne se linjaju u proljeće i jesen i to tako da se prvo linjaju najbolja mlada grla
- Starija grla, bolesne jединke, kao i gravidne ženke linjaju se nešto kasnije
- Vremenski termin linjanja ovisi između ostalog i o vremenu i nadmorskoj visini staništa
- Tako u ranijem, toplom proljeću srneća divljač promjeni dlaku prije i brže nego kada se oštre zime polako pretvore u proljeće (linjanje ranije počinje u nizinama negu u višim predjelima)
- Najprije se dlaka promijeni u prednjem dijelu tijela (vrat, prsa, hrbat)

LOV NA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- U lanadi nalazimo takozvanu livreju, kestenjastosmeđu boju krzna s bijelim pjegama koje lane zadrži sve do jesenskog linjanja
- Pjegavost lanadi podložna je izrazitim varijacijama tako da čak niti obje strane tijela jednog laneta nemaju jednak raspored pjega

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- Boju dlake diktiraju pigmenti koji se nalaze u njenom korijenu
- S većom starošću srne, uslijed slabije pigmentiranosti i dlaka postaje sve svjetlija
- Na boju dlake kod srneće divljači utječe i okolina

Srna (*Capreolus capreolus*)

Izgled i građa tijela

- Crna (melanistična) srneća divljač se povremeno uočava bez obzira na karakteristike staništa
- Ta je divljač potpuno crna, nema čak niti bijelog "zrcala" na zatku
- Poput melanistične (tamno-crne) srneće divljači, posljedica mutacije je i svijetlo obojana ili potpuno bijela, albino srna
- Kod te mutacije značajan je potpun ili djelomičan nedostatak pigmenta

LOV NA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Kožne žlijezde

- Posebnost kože je u tome što na pojedinim mjestima sadrži lojne i mirisne žlijezde
- Lojne žlijezde su vezane uz korijen dlake odakle svojim proizvodom maste kožu i dlaku
- Produkt mirisnih žlijezda su specifične mirisne izlučevine
- Sve mirisne žlijezde imaju posebnu ulogu pri međusobnom prepoznavanju, otkrivanju kretanja divljači, obilježavanja teritorija i parenja

Srna (*Capreolus capreolus*)

Kožne žlijezde

- Interdigitalna mirisna žlijezda nalazi se među papcima zadnjih nogu
- Kod hoda, bijega ili skoka pritiskom papaka o tlo žlijezda izlučuje tekućinu koja služi kao važno upozorenje za druge srne
- U socijalnoj komunikaciji uvelike im pomažu izlučevine mirisnih žlijezda (interdigitalne, tarzalne, prepucijske i čeone u mužjaka; žlijezda na zadnjici u ženke) kojima mužjaci označavaju teritorij, a ženke početak parenja
- Na vanjskoj strani zadnjih nogu, malo ispod skočnog zgloba, nalazi se mirisna žlijezda (tarzalna) značajna za označavanje tragova
- Tekući sekret ovih žlijezda prenosi se tijekom hoda na okolno raslinje i tako označava mjesto prolaza

Srna (*Capreolus capreolus*)

Osjetila

- Osjetila su nešto slabije razvijena nego u jelena običnog
- Srneća divljač ima, osim osjetila vida, dobro razvijena osjetila sluha, njuha i okusa
- Ovakav razvoj osjetila logičan je slijed prilagodbe životu u gustišu

Srna (*Capreolus capreolus*)

Osjetila

- Velike tamne oči, usađene s obje strane glave, ne mogu prepoznati svjetlosna isijavanja u jednoj točki, već u raširenom vidnom polju ili u vidnoj crti (neoštre razvučene slike)
- Takvo oko nije najprikladnije za razlučivanje predmeta u mirovanju, koliko predmeta koji bi se kretao
- Ukoliko izuzmemo slabo razvijeni astigmatični vid, osjetila njuha i sluha su dobro razvijena

Srna (*Capreolus capreolus*)

Ishrana

- Selektivnost u izboru hrane je karakteristična za ishranu srneće divljači
- Za razliku od ostalih pripadnika porodice jelena ona pažljivo izabire hranu
- Srne daju prednost mekom lišću, mladim izbojcima i pupovima šumskog podrasta, odnosno brstu
- Pored brsta, srneća divljač voli i šumsko voće, divlje jabuke, jagode i razne bobice
- Često uzima i gljive pa i one koje su za čovjeka štetne ili otrovne
- Također hranu nalazi i u polju, gdje prednost daje mlađim i sočnijim biljkama

Srna (*Capreolus capreolus*)

Životni prostor

- Odlika srneće divljači je tijesna povezanost na razmjerno malen životni okoliš – osobno područje koje životinja sama nerado napušta
- Srneću divljač nazivamo “teritorijalnom vrstom”, što znači da gotovo cijeli životni vijek (ukoliko nije prisiljena drugim razlozima) provede na teritoriju promjera 10 km
- Srna s lanetom kreće se na području od svega 1 km
- Srneća divljač veći dio godine boravi na svojem području, u kojem nerado podnosi prisutnost iste vrste
- Srna ne pozna život u velikim, organiziranim krdima, kao ni sezonsku seobu po određenom području kakav je slučaj kod jelenske divljači

LOVNA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Životni prostor

- Vrlo zanimljivo je da se srneća divljač uz tjelesnu građu koja je primjerena za život u niskom raslinju, vrlo lako prilagodi životu u okolišu koji se razlikuje od onog koji je za nju primjeren
- Osnovno stanište i životni prostor u kojem srna obitava su stare šume sa gustim podrastom, mlade šume, odnosno rubovi šuma, livade i polja sa grmljem
- Šume joj osiguravaju zaklon, a livade i polja kvalitetnu pašu

Srna (*Capreolus capreolus*)

Životni prostor

- Kada je riječ o visinskoj raščlanjenosti staništa, srneća divljač živi u sva tri visinska vegetacijska pojasa: u nizinskom, gorskom i visoko gorskom
- U najviši gorski pojas, iznad granice vegetacije, srneća divljač odlazi samo ljeti, nalazeći tamo odličnu pašu tijekom vegetacijskog razdoblja
- Nakon većih snježnih oborina, srneća se divljač spušta, tražeći hranu na nižim nadmorskim visinama
- Načelno se može reći da joj najviše odgovaraju pojasi do 600 ili 700 m nadmorske visine

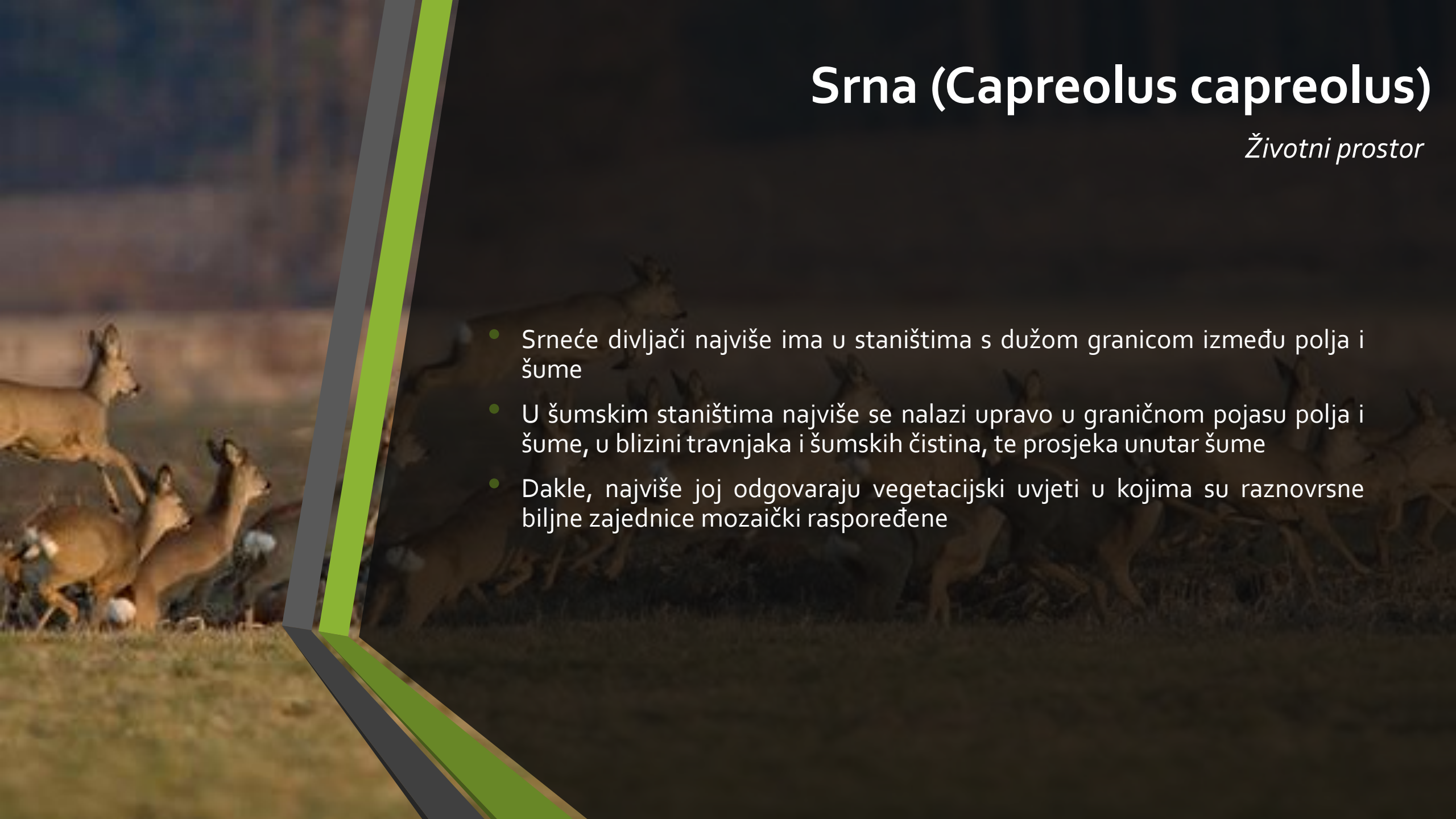
LOV NA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Životni prostor

- Srneće divljači najviše ima u staništima s dužom granicom između polja i šume
- U šumskim staništima najviše se nalazi upravo u graničnom pojasu polja i šume, u blizini travnjaka i šumskih čistina, te prosjeka unutar šume
- Dakle, najviše joj odgovaraju vegetacijski uvjeti u kojima su raznovrsne biljne zajednice mozaički raspoređene

Srna (*Capreolus capreolus*)

Aktivnosti

- Najveća aktivnost srna zabilježena je tijekom dana, uz maksimum kretanja u popodnevne i večernje sate (16-20 sati, ujutro 4-5 i 7-9 sati)
- Tijekom 24 sata srna uzima hranu u 8 do 11 intervala

Srna (*Capreolus capreolus*)

Način života

- Ponašanje srneće divljači ubrajamo u tzv. distancijalni tip, što drugim riječima kazuje da izbjegavaju život u većim socijalnim formacijama
- Srne se okupljaju u nešto veća krda u razdoblju od kasne jeseni do ranog proljeća čime stječu toliko nužan osjećaj sigurnosti tijekom zime
- Svako krdo ima svoju unutrašnju organizaciju i vođu
- Prema broju članova i porodičnoj strukturi razlikujemo: porodično krdo, prošireno porodično krdo i takozvano nagomilano krdo

LOV NA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Način života

- Ovisno o bonitetu lovišta radijus kretanja krda je razmjerno malen i u prosjeku može iznositi od 1 do 10 km
- Vođa krda je u pravilu srna-majka koja uz ovogodišnju lanad okupi i lanad iz prethodne godine, a tek kasnije im se pridruže i srnjaci koji u proljeće prvi napuštaju krdo

Srna (*Capreolus capreolus*)

Način života

- Kako se u proljeće raspada krdo, tako i majke napuštaju prošlogodišnju lanad, što je ujedno i nagovještaj novog ciklusa parenja
- Ljeti su zajedno samo majke s ovogodišnjom lanadi što se naziva porodičnim krdom
- Prošireno porodično krdo čine majke, ovogodišnja lanad i prošlogodišnjaci i nešto stariji potomci
- Nagomilano krdo predstavlja nekoliko porodičnih ili proširenih porodičnih krda

Srna (*Capreolus capreolus*)

Način života

- U proljeće srnjak nastoji osigurati svoj teritorij, uslijed čega ga obilježava mirisom čeone žlijezde, guljenjem mladih stabalaca rogovima, razgrtanjem lišća i zemlje nogama i baukanjem
- Granice zauzetog teritorija redovito obilazi i brani od drugih srnjaka
- Pri susretu starijeg i mladog srnjaka, mlađi bježi pred starijim neovisno o veličini rogovlja
- Najmanja veličina teritorija za srnjaka iznosi 10 hektara, a može biti i površina od 70 do 100 ha

LOV NA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Glasanje

- Glasanje poput piskanja tipično je za lanad koja doziva majku te piskanje predstavlja komunikaciju između srne i lanadi
- Piskanjem se glasa i uspaljena srna

Srna (*Capreolus capreolus*)

Glasanje

- Jauk, plač i deranje su zvukovi koje proizvode pretežno odrasle jединke ovisno o situaciji u kojoj se nalaze
- Baukanje je način glasanja mužjaka koji oglašava opasnost, ali isto tako i u vrijeme parenja, kada srnjak baukanjem označava zaposjedanje određenog teritorija

Srna (*Capreolus capreolus*)

Razmnožavanje

- U našem podneblju srne se pare od sredine srpnja do sredine kolovoza, za lijepa i vruća vremena
- Karakteristika razmnožavanja srna je da u spolno zrelih srnjaka nema rike i borbe za harem, što je uobičajeno za jelensku divljač

Srna (*Capreolus capreolus*)

Razmnožavanje

- Srnjaci tijekom mjeseca svibnja obilježavaju svoj teritorij, u koji su sve ženke u vrijeme parenja dobrodošle
- Prvo se pare dvizice (prošlogodišnja lanad), a potom starije srne
- Mirisom žlijezda na zadnjici i piskutanjem srna privlači srnjaka na parenje
- Srnjak prati srnu koja se tjera, tijekom 4-5 dana
- Prvih nekoliko dana tjeranja srna ne dozvoljava srnjaku parenje već naoko bježi od njega u velikim lukovima i krugovima

Srna (*Capreolus capreolus*)

Razmnožavanje

- Tada je moguće vidjeti kako srnjak prati srnu u korak, pri čemu na tlu ostaju tragovi, poznati u narodu kao “vještičji krugovi”
- Kada jajna stanica postane spremna za oplodnju, srna usporava trčanje u manjim krugovima i naposljetku dopušta parenje
- Nakon parenja srnjak napušta ženku i traži drugu unutar svog teritorija
- Ako oplodi sve ženke u svom teritoriju, odlazi na tuđe i tamo sukobom dobiva ili gubi pravo parenja

LOV NA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Razmnožavanje

- Srnjak oplodi najviše 4-5 ženki, a u parenju sudjeluju samo najsnažniji mužjaci, rijetko jednogodišnjaci
- Čitav tijek parenja traje 3 – 4 tjedna

Srna (*Capreolus capreolus*)

Razmnožavanje

- Značajna osobitost u razmnožavanju srneće divljači je tzv. embrijotenija ili, jednostavnije, usporen razvitak zametka
- Graviditet srna traje 150 dana, odnosno sa embrijotenijom 285-290 dana (lanjenje – svibanj, lipanj)
- Srne koje nisu ostale bređe nakon ljetnog parenja ponovno se tjeraju i pare u studenom ili prosincu, ali se u tom slučaju kod njih ne javlja fenomen embrijotenije
- Svrha je embrijotenije, dakle, da omogući dolazak lanadi na svijet u najboljim vremenskim i prehrambenim uvjetima za život, a srnama koje nisu gravidne da se ponovno pare i zabređuju

LOV NA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Razmnožavanje

- Srna u pravilu olani dvoje, ponekad jedno, a znatno rjeđe troje ili četvoro lanadi
- Lane siše sve do početka zime i privikava se postupno na biljnu hranu
- Za vrijeme prehrane, srna lanad ostavlja pažljivo skrivenu u travi
- Lane je mase 1,2 – 1,7 kg te siše sve do studenog
- Spolnu zrelost postiže sa 14 mjeseci te prati majku sve do dolaska nove mladunčadi

LOV NA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Životni vijek

- Prosječna starost ove divljači iznosi 13 – 15 godina (gospodarska starost 7-8 godina)

Srna (*Capreolus capreolus*)

Bolesti i neprijatelji

- Od vanjskih nametnika značajniji su krpelji i jelenska uš
- Unutarnji nametnici su razni crijevni nametnici, plućni vlasci te metilji, a veoma često se javljaju nosni i kožni štrkovi
- Od zaraznih bolesti, moguća je pojava bedrenice, slinavke i šapa
- U svakodnevnim uvjetima od zaraznih bolesti mogu se primjetiti papilomatoza i fibromatoza te proljevi uzrokovani bakterijom *E. coli*

LOV NA ZNANJE

Srna (*Capreolus capreolus*)

Bolesti i neprijatelji

- U novije vrijeme učestali su slučajevi trovanja kemijskim sredstvima koja se rabe u poljoprivredi i šumarstvu
- Vuk, ris, psi skitnice, lisica i kuna zlatica su neprijatelji srna, a lanadi još i sova ušara, divlja mačka i velika lasica
- Za srne je vrlo opasan visoki snijeg, poplave, požari, promet i mehanizacija u poljoprivredi

Hvala na pažnji

Program socijalnog uključivanja 2

2. Modul

AGRRA, Senad Salihović, mag.ing.agr.

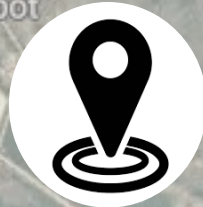
senad.salihovic@agrra.hr

Osnovne informacije

Razdoblje provedbe

- 03. travnja 2020. godine - 03. travnja 2022. godine

Područje provedbe

- Grad Benkovac

Ukupna vrijednost

- 1.155.802,00 HRK (100% bespovratna sredstva)